

УДК 621.316.11

В. М. Бодунов;

О. В. Гай, канд. техн. наук, доц.

УРАХУВАННЯ ОСТРІВНИХ РЕЖИМІВ ПІД ЧАС ВИБОРУ ПОТУЖНОСТІ ДЖЕРЕЛ РОЗПОДІЛЕНОЇ ГЕНЕРАЦІЇ

Розглянуто питання доцільності використання динамічних енергоостровів в розподільних електричних мережах сільських регіонів з джерелами розподіленої генерації.

Вступ

Поширення джерел розподіленої генерації (РГ) в розподільних електричних мережах сільських регіонів потребує розв'язання низки нових задач, зокрема, задачі вибору величин потужності РГ для урахування їх впливу на ефективність роботи електричних мереж. В статті розглянуто вплив величини потужності РГ на такі важливі технічні показники режиму, як технологічні витрати та недовідпуск електричної енергії.

Матеріали дослідження

Однією з переваг використання РГ є зниження рівня технологічних витрат електроенергії ΔW , крім того джерела РГ можуть бути залучені до регулювання перетоків активної потужності [1].

За використання незмінної потужності джерела РГ цільову функцію можна подати у вигляді:

$$F = \Delta W(P_{\text{РГ}}) = \sum_{i=1}^m \Delta P_i(P_{\text{РГ}}) \Delta t \rightarrow \min, \quad (1)$$

де $\Delta P_i(P_{\text{РГ}})$ — втрати активної потужності на i -му інтервалі часу тривалістю Δt .

Під час регулювання потужності РГ оптимізація втрат електричної енергії виконується на кожному інтервалі осереднення часу.

$$\begin{cases} \Delta P_i(P_{\text{РГ}i}) \rightarrow \min; \\ F = \sum_{i=1}^m \Delta P_i(P_{\text{РГ}i}) \Delta t \rightarrow \min. \end{cases} \quad (2)$$

Оптимальне значення потужності РГ при цьому буде визначатися за виразом

$$P_{\text{РГ}} = \max(P_{\text{РГ}i}). \quad (3)$$

З метою пошуку можливих закономірностей проведено математичний експеримент. Як тестові схеми використано типові електричні мережі [2] з характерними для сільськогосподарських споживачів графіками навантаження.

На рис. 1 показано графіки залежності технологічних витрат електроенергії для випадків нерегульованої (I) та регульованої (II) потужності джерела РГ. Пунктиром на графіках вказані ділянки, які відповідають недоцільним значенням $P_{\text{РГ}}$. Як видно з рис. 1 під час регулювання потужності РГ залежність за формою близька до експоненти і фактичне досягнення мінімуму технологічних витрат електроенергії (точка D) є недоцільним, оскільки це приведе до значного зменшення коефіцієнта використання встановленої потужності РГ.

Різниця $\Delta W_I - \Delta W_{II}$ є ефектом від впровадження системи регулювання потужністю РГ. Порівнюючи його з витратами на створення такої системи можна зробити висновок про доцільність її встановлення.

Під час оптимізації потужностей РГ в електричних мережах з декількома джерелами для різних комбінацій місць встановлення джерел РГ діапазон розкиду значень потужностей доволі широкий

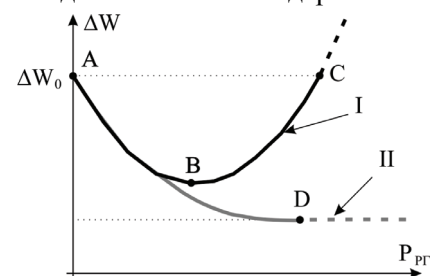

Рис. 1. Залежність технологічних витрат електроенергії від потужності джерела РГ

(рис. 2) і залежить від особливостей конкретної мережі, тобто не підлягає узагальненню (задача є об'єктно-орієнтованою). Разом з цим слід зазначити, що:

— мінімальне значення $P_{\text{РГ}}$ у вузлі відповідає варіанту зі встановленими РГ в усіх вузлах і наближено дорівнює активній потужності навантаження у вузлі;

— максимальне значення $P_{\text{РГ}}$ отримується під час встановлення РГ лише в цьому вузлі мережі;

— в електричних мережах зі значною кількістю вузлів (типові мережі № 5—9) екстремальні значення у разі встановлення одного джерела РГ в більшості випадків знаходяться поза зоною допустимих значень.

За наявності розподіленої генерації у випадку аварії може відбутися поділ СЕП на «острови», якщо включають джерела розподіленої генерації і забезпечують електроенергією найвідповідальніших прилеглих споживачів [3].

Використання динамічних енергоостровів в післяаварійних режимах дозволяє забезпечити мінімум недовідпуску електроенергії. Особливістю динамічних енергоостровів є те, що вони враховують динамічний характер навантаження і дозволяють максимально використовувати потужності РГ в післяаварійних острівних режимах. У разі аварійного відключення головної ділянки формується енергоострів, розміри якого протягом післяаварійного режиму динамічно змінюються в залежності від потужності вузлів навантаження.

На рис. 3 показано графік залежності недовідпуску електроенергії від потужності джерела РГ за використання динамічного енергоострова. Залежність має декілька характерних ділянок, а саме: AB — характерна різка зміна величини недовідпуску; BC — повільна зміна $\Delta W_{\text{нед}}$ у разі збільшення потужності РГ; CD — зростання потужності РГ майже не впливає на недовідпуск електроенергії.

Найбільший інтерес, з точки зору відносного зменшення величини недовідпуску електроенергії, становить ділянка BC , межі якої можуть бути визначені за заданою величиною градієнта цієї функції. Зміна недовідпуску електроенергії при цьому може бути використана для визначення доцільності використання динамічного енергоострова.

Висновки

1. Моделювання нормальних та «острівних» режимів ще на етапі проектування дозволить визначити ефективний діапазон потужностей РГ.

2. Критичні значення потужностей РГ (точки C , D на рис. 1 та точка D на рис. 3) можуть бути використані як додаткові технічні обмеження для вибору потужності РГ.

2. Запропоновано підхід до визначення доцільності використання динамічних енергоостровів в електричних мережах з РГ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кириленко О. В. Технічні аспекти впровадження джерел розподільної генерації в електричних мережах / О. В. Кириленко, В. В. Павловський, Л. М. Лук'яненко // Технічна електродинаміка. — 2011. — № 1. — С. 46—53.
2. Прусс В. Л. Повышение надежности сельских электрических сетей / В. Л. Прусс, В. В. Тисленко. — Л.: Энергоатомиздат, 1989. — 209 с.
3. Mahat P. Control and Operation of Islanded Distribution System / Mahat P. — Aalborg: Aalborg University, 2010. — 174 p.

Рекомендована кафедрою електричних станцій та систем

Стаття надійшла до редакції 15.10.2013
Рекомендована до друку 4.11. 2013

Бодунов Вадим Миколайович — старший викладач кафедри електричних систем і мереж.
Чернігівський державний технологічний університет, Чернігів;

Гай Олександр Валентинович — доцент кафедри електропостачання ім. проф. В. М. Синькова.
Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ

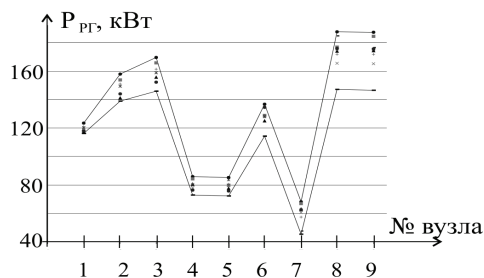

Рис. 2. Діапазон розкиду оптимальних значень $P_{\text{РГ}}$ для забезпечення мінімуму технологічних витрат електроенергії (на прикладі типової моделі 4)

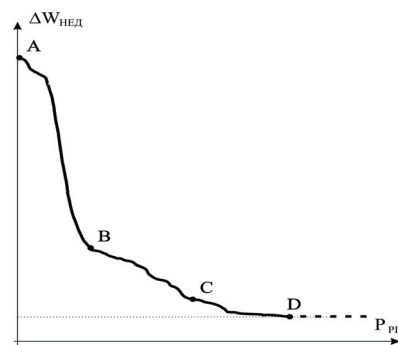

Рис. 3. Залежність величини недовідпуску електроенергії від потужності джерела РГ